

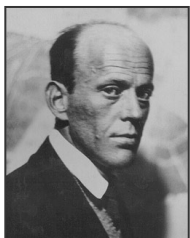
Foltýn, František

*9. června 1894 Stachy čp. 211, okr. Prachatice (dříve Stachov, okr. Sušice)

† 8. června 1976 Brno, čestný hrob na Ústředním hřbitově Brno, Vídeňská 96, část 25e/48.

malíř, česká meziválečná moderna 20. století, v Paříži 1931 spoluzaložil mezinárodní sdružení Abstraction-Création, národní umělec.

Rodiče oddáni 7. ledna 1890 Stachy. Otec František Foltýn *5. 7. 1864, zedník Stachy čp. 211, syn Františka Foltýna zedníka ze Stachů a Marie rodem Stachovy ze Stachů. Matka Marie *6. 3. 1862 Stachy, dc. Ferdinanda Salfettera mistra zednického ve Stachách a Kateřiny roz. Voldřichové ze Stach čp. 211.

Malíř porcelánu, navštěvoval plzeňskou Školu uměleckých řemesel prof. Augustina Němejce. V metropoli Čech pak od r. 1913 docházel do ateliéru profesorů Dítěte a Hofbauera (Umělecko-průmyslová škola v Praze). Na začátku své tvorby si oblíbil iluzivní krajinomalbu. Výtvarné školení přerušila Velká válka. Z ruské fronty se vrátil s lehkým zraněním. Na čas se usadil v Košicích, s malířskou paletou cestoval i na Podkarpatskou Rus. V letech 1924-1928 studoval v Paříži na Académie Julianne a Académie Grande Chaumiére. Pod vlivem tamních přátel a kolegů v profesi, zejména Štyrského a Toyen, se zvolna odklonil od výtvarného civilismu (motivy z městských periferií) k abstraktnímu vidění světa.

Jedna pařížská ulice. Olej 60 x 73 cm, Paříž 1925

V roce 1930 také vstoupil do skupiny Cercle et Carré, 1931 spoluzaložil mezinárodní sdružení Abstraction-Création. Pařížskou epizodu v jeho životě i díle tak poznamenal expresionismus, kubismus a surrealismus. Po návratu do Brna (1934) se ale ve své tvorbě od evropské i české moderny odvrátil. Přes výrazně levicové smýšlení (člen Komunistické strany od r. 1923) jej nikterak neovlivnil ani nástup socialistického realismu padesátých let. Ve volném souznění s přírodou, možná v úctě k jejím zákonům, maloval jen měkce barevné, lyrické nebo baladicky laděné krajiny. Foltýnovo příjmení nese od r. 1977 ulice v Brně-Bystřci, poblíž se nachází i žulový pomník s jeho bronzovou bustou (1981).

Foltýnův obraz z doby pařížského pobytu nazvaný Kompozice, 1927 (olej, plátno, 92 x 65 cm) byl publikován v katalogu výstavy Internationale Sprachen der Kunst, Nürnberg 2000, s. 69, obr. 22. V jarní aukci Galerie Pictura, Palác Žofín v Praze (květen 2011) byla jeho vyvolávací cena 3.5 milionu, odhadně 5 milionů Kč. Vpravo je reprodukce o rok mladšího díla (Kompozice, 1928) a starší obraz s názvem Mukačevo (1922).

Prameny a literatura

SOA T, SM [on line] F Stachy 6, N 1883-1897, s. 179, snímek 182, F Stachy 11, O 1865-1907, s. 155, snímek 157.
Digitální archiv SOA v Třeboni.

Ottův slovník naučný nové doby. Dodatky. Díl 2, svazek 1, Dek-Gan. Red. Dr. B. Němec. Praha 1932, s. 608, s chybným rokem narození o něm uvádí: „*1892 Stachy na Šumavě, malíř, usiluje o nový útvar obrazu, který by abstraktní barevnou skladbou bez záměrů ilustrativních podal dokonalé optické zážitky. Žije od 1924 v Paříži, kde 1930 uspořádal soubornou výstavu a obeslal v letech 1931-32 členské výstavy spolku Abstraction création jehož je spoluzakladatelem. Kresby politického obsahu v listech francouzské radikální levice.“

Hlušička, Jiří: František Foltýn. Monografie, Odeon, Praha 1982.

Kalendárium jihočeských osobností a událostí 1986-1990. Ed. Slávka Kalkušová. Státní vědecká knihovna České Budějovice, České Budějovice 1986, s. 84.

Malíř František Foltýn. Portrét předního českého umělce, dokument o životě a díle. Česká televize 1999, režie Karel Fuksa.

Hlušička, Jiří: František Foltýn 1891-1976. Vydala Galerie Antonína Procházky, Praha 2006. Monografie s fotodokumentací přibližuje svět malíře, jeho přátel i podobu jeho výstav. Obrazová část knihy soustředila 126 barevných a 49 černobílých reprodukcí Foltýnova díla. Váz., 264 s., ISBN: 80-239-7143-3.

Rousová, Hana: František Foltýn - Košice-Paříž-Brno 2007. Vydala Moravská galerie v Brně a Arbor Vitae, Brno 2007. Monografie k příležitosti jeho retrospektivní výstavy v Moravské galerii obsahuje vedle odborných textů i soupis díla. Publikace prezentuje život a tvorbu umělce, který je spolu s Kupkou považován za jednoho z našich nejdůležitějších malířů nefigurativního umění. Na textu pro katalog spolupracovali Petr Ingerle, Marie Klimešová, Marcela Macharáčková, Alena Pomajzlová, Anna Pravdová, Karel Srp. Český a anglický text, brož., 243 s., ISBN 978-80-7027-173-5.

Encyklopedie dějin města Brna, dostupná na <http://www.encyklopedie.brna.cz/>